

Alueellisen jätehuoltolautakunnan vuosikertomus 2020

Alueellinen jätehuoltolautakunta toimii jätelain (646/2011) 23 §:n mukaisena kuntien yhteisenä jätehuoltoviranomaisena. Jätehuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluu 17 Pirkanmaan kuntaa, jotka ovat Hämeenkyrön, Ikaalisten, Juupajoen, Kangasalan, Lempäälän, Mänttä-Vilppulan, Nokian, Oriveden, Parkanon, Pirkkalan, Pälkäneen, Ruoveden, Sastamalan (entisten Mouhijärven ja Suodenniemen osalta), Tampereen, Vesilahden, Virtain ja Ylöjärven kunnat. Tampereen kaupunki toimii kuntalain mukaisena jätehuollon yhteistoiminta-alueen isäntäkuntana.

Kuva 1 Jätehuoltoviranomaisen toiminta-alue

Jätehuollon yhteistoiminta-alueella on noin 450 000 asukasta ja noin 39 500 vapaa-ajan asuntoa.

Jätehuoltoviranomaisen tehtävät määritellään jätelaissa. Tehtäviin kuuluvat mm. jätetaksasta ja jätehuoltomääräyksistä päättäminen, jätteenkuljetusjärjestelmästä päättäminen, kuntalaisten jätemaksujen maksuunpanosta päättäminen sekä jätemaksumuistutusten käsittely. Lisäksi jätehuoltoviranomainen käsittelee anomukset jätehuoltomääräyksistä poikkeamiseksi ja päättää poikkeuksien myöntämisestä liittymisvelvollisuudesta kunnan järjestämään jätehuoltoon. Jätehuoltoviranomainen myös ylläpitää lakisääteistä jätteenkuljetusrekisteriä ja seuraa aktiivisesti jätelainsäädännön ja kunnallisten jätehuoltomääräysten toteutusta toimialueellaan.

Jätehuoltoviranomaisen toiminnalla luodaan edellytykset ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittavalle ja asiakkaita monipuolisesti palvelevalle jätehuoltojärjestelmälle. Toiminnalla turvataan lisäksi tehokas ja yhdenmukainen viranomaispäätöksenteko koko yhteistoiminta-alueella. Jätehuoltoviranomainen huolehtii, että yhteistoiminta-alueen kuntien, ympäristönsuojeluviranomaisten, kuntien vesilaitosten, Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n ja muiden sidosryhmien kanssa tehdään riittävästi yhteistyötä jätehuollon alueelliseksi kehittämiseksi.

1. Yleistä jätehuoltolautakunnan toiminnasta vuonna 2020

Koronavirusepidemia ja siihen varautuminen leimasivat koko toimintavuotta. Erityisesti keväällä toiminnan painopiste siirtyi nopeasti jätehuoltopalvelujen toimivuuden turvaamiseen poikkeusolosuhteissa. Jätehuoltoviranomaisen toiminnassa varauduttiin mm. jätteenkuormausaikojen vapauttamiseen ja jätehuoltokohteiden priorisoimiseen, mikäli epidemia olisi levinnyt hallitsemattomasti. Jätehuollon yksikkö osallistui kunnallisten jätehuollon toimijoiden kanssa häiriötilannesuunnitelmien päivittämiseen. Jätehuollon yksikkö tiedotti säännöllisesti tilanteen kehittymisestä sekä jätehuoltolautakunnan jäseniä että kuntien jätehuollon yhdyshenkilöitä ja jätehuollon valvontaviranomaisia. Jätehuoltopalvelujen toimivuus pystyttiin turvaamaan kaikilla tahoilla, ja läpi poikkeusolojen jätehuolto on toiminut lähes normaalisti toimialueella. Ainoastaan kevään poikkeusolojen aikana jäteasemapalveluita sekä Repe ja Romu-kierroksen palveluita hetkellisesti supistettiin. Jätehuollon yksikössä aiemmin tehdyt tietojärjestelmähankkeet mahdollistivat yksikön henkilöstön nopean siirtymisen etätöihin, eikä poikkeusoloilla ollut vaikutusta asiakkaille tarjottaviin jätehuoltoviranomaisen palveluihin.

Uuden yhteistoimintasopimuksen mukainen jätehuoltolautakunta aloitti toimintansa 1.1.2020. Lautakunnan jäsenmäärää lisättiin kuuteentoista. Muutoksen myötä Kangasalan, Lempäälän ja Ikaalisten kuntien edustajat aloittivat lautakunnassa. Samalla myös Tampereen jäsenmäärä lisääntyi yhdellä. Vuonna 2020 jätehuoltolautakunta kokoontui viisi kertaa.

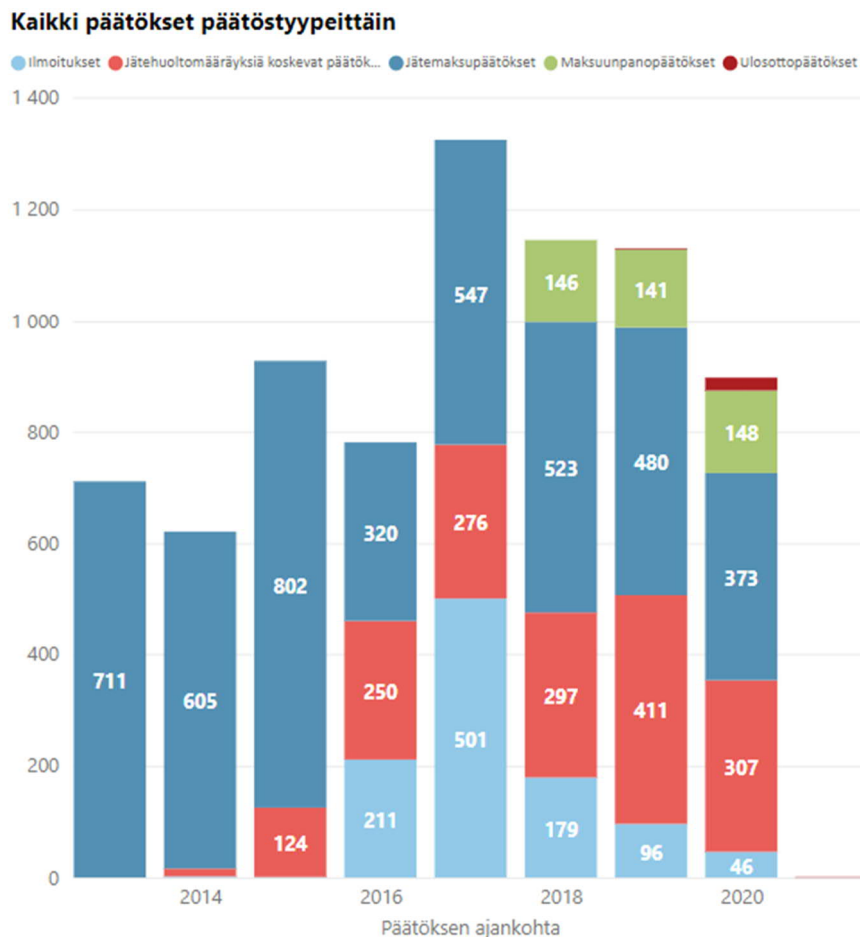
Jätehuoltoviranomaisen toiminnassa korostui varautuminen uudistuvan jätelain muutoksiin. Jätelainsäädännön valmistelu viivästyi kuitenkin edelleen, mikä vaikutti esimerkiksi toimialueen uusien jätehuoltomääräysten valmisteluun. Määräykset saatiin kuitenkin valmisteltua siten, että jätehuoltolautakunta pääsi käsittelemään luonnosta uusiksi jätehuoltomääräyksiksi heti alkuvuodesta 2021. Jätehuoltomääräyksiä valmisteltiin toimialueella laajassa sidosryhmäyhteistyössä. Uusilla jätehuoltomääräyksillä varaudutaan mm. tiukentuviin jätteiden erilliskeräysvelvoitteisiin asuin- ja kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöillä. Kiinteistöliitto Pirkanmaan kanssa käynnistettiin yhteistyötä uusista jätehuoltomääräyksistä tiedottamiseksi. Tiedotusta tehtiin mm. taloyhtiöille suunnatussa webinaarissa sekä lehtiartikkelein.

Lietejätehuollossa keskityttiin erityisesti lietekaivojen tyhjennysten seurantaan. Jätehuoltoviranomainen lähetti neljän kunnan alueella sijaitseville vakituisille asuinkiinteistöille kehotuskirjeitä kunnalliseen lietteenkuljetukseen liittymiseksi. Seuranta kohdistui niihin kiinteistöihin, jotka jo vuonna 2018 olivat saaneet viranomaiselta kirjeen liittyä kunnan järjestämään lietteenkuljetukseen, mutta siitä huolimatta eivät olleet noudattaneet viranomaisen ohjeita. Lietetyhjennysten seurantakirjeitä lähetettiin kiinteistöille vuoden 2020 aikana noin 900 kpl.

Lietejätehuollossa keskityttiin myös kesän ruuhkaisimman tyhjennysajankohdan lietekuljetusten toimivuuden parantamiseen. Vuoden 2021 lietetaksaan valmisteltiin muutosta, jonka avulla sään-

nöllisessä tyhjennyksessä olevien sakokaivojen tyhjennysajankohtaa voidaan siirtää jäteyhtiön toimesta kesän ruuhkaisimman tyhjennysajankohdan ulkopuolelle. Tehty muutos parantaa asiakaspalvelun sujuvuutta sekä helpottaa kuljetusten logistiikan suunnittelua ja vähentää mahdollisia kii-reestä aiheutuvia myöhästymiä.

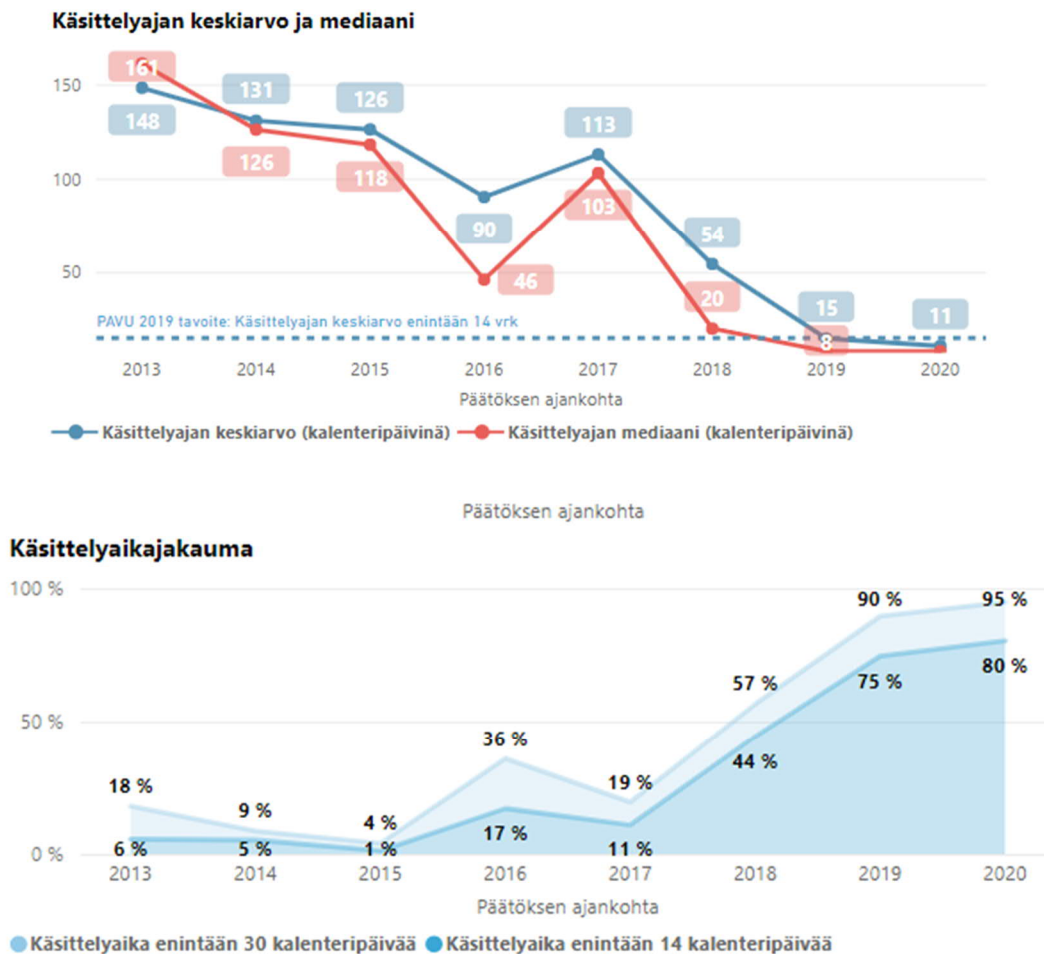
Jätehuoltoinsinöörin ratkaisemia viranhaltijapäätöksiä (jätemaksujen maksuunpano ja ulosotto, maksumuistutukset ja jätehuoltomääräyksistä poikkeamiset) sekä omatoimista lietteenkäsittelyä koskevia ilmoituksia tehtiin vuonna 2020 yhteensä 901 kpl. Hakemuksia ja ilmoituksia tuli vireille vähemmän kuin aikaisempina vuosina, joten tämä näkyi annettujen päätösten ja käsiteltyjen ilmoitusten määrän vähenemisenä jopa 200 kappaleella verrattuna vuoteen 2019. Hallinto-oikeuteen tehtyjen valitusten määrä pysyi samana kuin vuonna 2019. Vuonna 2020 hallinto-oikeuteen valitettiin ainoastaan yhdestä viranhaltijapäätöksestä. Kuvassa 2 on esitetty jätehuoltoviranomaisessa vuosittain käsiteltyjen hakemus- ja ilmoitusasioiden määrien kehittymistä asiatyypeittäin.

Kuva 2 Kiinteistöjä koskevat asiat asiatyypeittäin

Jätemaksumuistutusten ja jätehuoltomääräysten poikkeamishakemusten käsittelyajat alittivat niille asetetun käsittelyaikatavoitteen (14 vrk). Vuonna 2020 hakemusten käsittelyajan keskiarvo oli ainoastaan 11 vrk. Yksikössä käsiteltiin 80 % hakemuksista 14 vuorokauden kuluessa ja jopa 95 % 30

vuorokauden kuluessa. Merkittävästi tiukentuneen käsittelyaikatavoitteen saavuttaminen on huomionarviosta vallitsevassa poikkeustilanteessa, jossa yksikön henkilöstö joutui siirtymään kokonaan etätöihin ja luomaan nopealla aikataululla prosessit hakemusten käsittelylle.

Kuva 3 Hakemusten käsittelyaikojen kehitys vuosien 2013-2020 aikana

Jätehuoltoon liittymättömien kiinteistöjen seuranta tehtiin koko toimialueella. Sekajätteiden osalta jätehuoltoon liittymättömät kiinteistöt tulivat jätehuoltoviranomaiseen vireille pääasiassa Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n ilmoitusten kautta. Viranomaisen lähetti liittymättömien kiinteistöjen haltijoille kehotuskirjeen, jossa ohjeistettiin liittymään jätehuoltoon asetettuun määräaikaan mennessä. Sekajätehuoltoon liittymistä koskevia kehotuskirjeitä lähetettiin vuonna 2020 yhteensä 152 kappaletta. Lisäksi lähetettiin muutamia yksittäisiä kehotuksia biojätehuoltoon liittymättömille kiinteistöille. Ne kiinteistöt, jotka eivät noudattaneet kehotusta liittyä jätehuoltoon, laitettiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa vireille mahdollisen hallintopakkomenettelyn käynnistämistä varten. Vuonna 2020 toimialueen kuntien ympäristönsuojeluviranomaisessa laitettiin vireille yhteensä 23 seurantakohtetta hallintopakkomenettelyn käynnistämiseksi.

Toiminnan mittarit	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TAE 2020
Tehtyjen päätösten ja ilmoitusten määrä, kpl	1 148	1 154	901	900
Jätehuollon kehittämispalaverit yhteistoiminta-alueella, kpl	10	17	17	17
Jätetaksumuistutusten käsittelypäivien keskiarvo	51	15	11	14
Jätehuoltomääräysten poikkeushakemusten käsittelypäivien keskiarvo	70	14	11	14
Seurantakirjeiden määrä, kpl	5 446	209	1 110	700

Taulukko 1 Jätehuoltoviranomaisen toimintaa ja tavoitteita kuvaavia lukuja

Koronavirusepidemia vaikeutti toimintavuoden aikana tehtyä sidosryhmäyhteistyötä ja sen kehittämistä. Tästä huolimatta kaikkien toimialueen kuntien kanssa pystyttiin pitämään jätehuollon kehittämispalaverit vuoden 2020 aikana. Jokaisessa tilaisuudessa oli edustettuna jätehuoltoviranomaisen ja Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n edustajia sekä kuntien edustajia. Tilaisuuksissa kerrottiin jätelain muutoksesta, jätehuoltomääräysten uudistustyöstä sekä ajankohtaisista lieteasioista. Lisäksi jokaisessa tapaamisessa käytiin läpi kuntien näkemyksiä ja palautetta jätehuoltoon koskien. Kunnat olivat pääosin tyytyväisiä jätehuollon järjestämiseen alueella. Sitä koskeva kuntalaispalaute on ollut vähäistä. Palavereissa esille nousseet kehitysasiat on vastuutettu jätelyhtiön ja jätehuoltoviranomaisen edustajille ja niiden toteutumista on seurattu säännöllisesti.

Vuoden 2020 kuntajohtolle suunnattu vuosittainen jätehuollon info- ja keskustelutilaisuus siirtyi koronavirusepidemian vuoksi pidettäväksi tammikuulla 2021. Tilaisuudessa päätettiin yksimielisesti, että jätehuoltolautakunnan toiminnassa noudatetaan voimassa olevaa yhteistoimintasopimusta, eikä sen uusimiselle ole välitöntä tarvetta.

Vuonna 2018 perustettu lietejätehuollon kehittämisryhmä kokoontui toimintavuoden aikana kerran. Kuntajohtajien nimeämässä kehitysryhmässä on jäseninä Tampereen ja Ikaalisten vesilaitosten edustajat, Ylöjärven kaupungin ja Hämeenkyrön kunnan teknisen toimen edustajat, toimialueen kuntien yhteinen ympäristönsuojeluviranomaisen edustaja, jätehuoltoviranomaisen edustajat sekä Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n edustaja. Ryhmän tarkoituksena on kehittää toimialueen lietejätehuoltoa ja tuoda kehittämisehdotuksia jätehuoltolautakuntaan tiedoksi ja päätettäväksi. Toimintavuoden aikana keskeisiä ryhmässä käsiteltyjä asioita olivat mm. lietetaksan kehittäminen sekä lietteenkuljetuksen logistiikan kehittäminen. Keskeisenä asiana oli myös vuoden 2021 aikana käynnistyvä lietteenkuljetusten kilpailuttaminen sekä siihen vaikuttava jätelain uudistus.

Jätehuollon yksikön toimintaa kehitettiin toimintavuoden aikana monin eri tavoin. Yksikössä käynnissä olleista tietojärjestelmähankkeista sähköinen asiointipalvelu valmistui pääosin. Palvelun tuotantokäyttö on tarkoitus aloittaa kevään 2021 aikana. Palvelun käyttöönotolla tavoitellaan toiminnan asiakaslähtöisyyden parantamista sekä palveluprosessien sujuvoittamista. Myös Suomi.fi-viestit-palvelu valmistui käyttöönotettavaksi kevään 2021 aikana. Palvelun käyttöönoton jälkeen päätösten ja muiden asiakirjojen postitus on tarkoitus ulkoistaa Digi- ja Väestöviraston kilpailuttamalle palveluntarjoajalle. Uuden jätteenkuljetusrekisterin kehitystyön osalta päädyttiin projektin keskeyttämiseen, koska projekti ei edennyt toivotulla tavalla. Jätteenkuljetusrekisterin osalta sovittiin rekisteriratkaisun suunnittelun ja toteutuksen uudelleenaloittamisesta keväällä 2021.

Jätehuoltoviranomaisen toimintaa on lisäksi kehitetty asiakaslähtöisemmäksi osana laajempaa Tampereen kaupungin kaupunkiympäristön viranomais- ja valvontapalvelujen kehityshanketta. Toimintaa on kehitetty mm. henkilöstölle, asiakkaille ja päättäjille suunnatulla nyky- ja tavoitetilaa koskevalla kyselyllä sekä kahdella korkeakoulun opinnäyte- ja harjoitustyöllä, joista saatiin ideoita palvelujen jatkokehittämiseen.

2. Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Jätehuoltolautakunta asetti vuoden 2020 toiminnan painopisteiksi uusien jätehuoltomääräysten valmistelun ja toimeenpanon, jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamisen seurannan kehittämisen ja tehostamisen sekä jätestrategian toimeenpanon.

Uusien jätehuoltomääräysten valmistelua ja toimeenpanoa koskeva tavoite toteutui pääosin. Jätelainsäädännön valmistelun viivästyminen vaikutti kuitenkin osaltaan siihen, ettei jätehuoltomääräyksiä voitu hyväksyä vielä vuoden 2020 aikana, vaan tämä siirtyi tulevalle vuodelle. Uudet jätehuoltomääräykset etenivät jätehuoltolautakunnan käsiteltäväksi helmikuussa 2021 ja niiden toimeenpano käynnistyy suurelta osin vuoden 2021 aikana. Toimeenpanoa kuitenkin käynnistettiin jo viestinnän osalta kunnille, ympäristönsuojeluviranomaisille, taloyhtiöille ja muille sidosryhmille suunnatulla viestinnällä.

Jätelain ja jätehuoltomääräysten seurantatyön tehostamisen ja sujuvoittamisen osalta tavoitteeksi asetettiin mm. uuden jätteenkuljetusrekisterin kehitystyön loppuunsaattaminen sekä työnjaon tarkentaminen seurantatyössä jäteyhtiön ja jätehuoltoviranomaisen välillä. Kiinteistöjä koskevassa seurantatyössä tavoitteena oli keskittyä saostus- ja umpisäiliölietteiden tyhjennysten sekä biojätteen erilliskeräysvelvoitteen noudattamisen seurantaan toimialueella.

Tavoite toteutui osittain. Uuden jätteenkuljetusrekisterin kehitystyön osalta päädyttiin projektin keskeyttämiseen, koska projekti ei edennyt toivotulla tavalla. Jätteenkuljetusrekisterin hankintaa koskeva projekti käynnistettiin loppuvuodesta 2020 uudelleenmäärittelyn osalta sekä sovittiin hankinnan uudelleenkäynnistämisestä vuoden 2021 aikana.

Työnjakoa jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamisen seurannassa tarkennettiin suunnitellusti jäteyhtiön ja jätehuoltoviranomaisen välillä. Tämä on näkynyt jätehuoltoviranomaisessa mm. seurantaan koskevien yhteydenottojen määrän lisääntymisenä.

Vakituisten asuinkiinteistöjen saostus- ja umpisäiliölietteiden tyhjennysten seurantatyö toteutettiin suunnitellusti vuoden 2020 aikana. Seurantakirjeet lähetettiin niille vakituksille asuinkiinteistöille, joita jätehuoltoviranomainen on jo vuoden 2018 aikana lähestynyt seurantakirjeellä. Seuranta toteutettiin erityisesti Sastamalan, Parkanon, Pälkäneen ja Tampereen alueilla. Seurantatyö on kohdentunut edellä mainittujen kuntien alueelle siitä syystä, että näissä kunnissa saostus- ja umpisäiliöiden vuosittaiset tyhjennysmäärät ovat edelleen alhaiset ja/tai kuntien alueella on esiintynyt aktiivista tyhjennystoimintaa muiden kuin kunnan lukuun toimivien yrittäjien toimesta. Vapaa-ajan asuntojen lietesäiliöiden tyhjennysten seuranta käynnistettiin Tampereen Särkijärven alueella, jossa yhteistyötä on tehty kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa mm. tyhjennystä vaativien säiliöiden kartoittamisessa. Yhteistyötä kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa on tarkoitus jatkaa vapaa-ajan kiinteistöjen osalta vuoden 2021 aikana.

Seurantatyössä oli edellä mainittujen ohella tarkoitus keskittyä myös biojätteen erilliskeräysvelvoitteen noudattamiseen. Tätä seurantatyötä ei ole vielä aikaisemmin tehty toimialueella. Tavoite toteutui ainoastaan osittain, koska vain yksittäisiä biojätteen keräystä koskevia seurantakirjeitä lähetettiin toimintavuoden aikana. Jätteenkuljetusrekisterin kehitystyötä koskevat ratkaisut vaikuttivat siihen, ettei biojätteen seurantatyötä päästy aloittamaan suunnitellusti. Myös lieteseurannan laajuus työllisti henkilöstöä odotettua enemmän.

Jätehuoltolautakunta hyväksyi syksyllä 2019 toimialueen kuntien yhteisen jätestrategian. Vuoden 2020 aikana oli tarkoitus aloittaa strategiassa määriteltyjen toimenpiteiden toteuttaminen ja edistäminen yhteistyössä strategiassa määriteltyjen vastuutahojen kanssa. Erityistä huomiota pyrittiin kiinnittämään sidosryhmäyhteistyön parantamiseen. Tavoite toteutui vain osittain. Koronavirusepidemian aiheuttama koko vuoden kestänyt poikkeustilanne vaikeutti sidosryhmäyhteistyötä ja yhteistyötilaisuudet pysyttiin järjestämään vain etäyhteyksin. Viestintää pyrittiin kuitenkin tehostamaan mm. jätehuoltoviranomaisen julkaiseman uutiskirjeen avulla.

3. Talouden toteutuminen

Jätehuoltoviranomaisen talousarvio vuodelle 2020 oli 394 000 €. Jätehuollon yksikön ja jätehuoltolautakunnan menot olivat yhteensä 333 000 €, joten budjetti alittui 61 000 €. Budjetin alitus johtui mm. koronavirusepidemian tuomista säästöistä palvelujen ostoihin. Säästöä tuli mm. matkustamisesta sekä koulutuksiin osallistumisesta. Koronavirusepidemia vaikutti osaltaan myös siihen, että jätehuoltolautakunnan menot alittuivat. Myös henkilöstökulut alittuivat arvioidusta.

Jätelainsäädännön ja kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti jätehuoltoviranomaisen toiminnan kustannukset on katettava kokonaisuudessaan jätemaksutuloilla. Jätehuoltoviranomaisen toiminnan kustannukset on peritty osana kuntalaisten jätemaksun perusmaksuosuutta. Tampereen kaupunki on laskuttanut jätehuoltoviranomaisen toiminnasta aiheutuneet kustannukset Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ltä kalenterivuoden loppuun mennessä yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

111874, Jätehuollon yksikkö	TP 2019	TP 2020	TA 2020
	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR
Toimintatuotot	317	319	394
Tuet ja avustukset	3	1	
Muut toimintatuotot	314	318	394
Toimintakulut	-318	-312	-394
Henkilöstökulut	-239	-268	-280
Palkat ja palkkiot	-197	-222	-232
Henkilösivukulut	-42	-47	-48
Eläkekulut	-35	-39	-40
Muut henkilösivukulut	-6	-8	-8
Palvelujen ostot	-59	-24	-53
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	-2	-1
Vuokrakulut	-18	-17	-19
Muut toimintakulut (Jätehuoltolautakunnan kustannukset)			-39
TOIMINTAKATE	-1	7	-0
VUOSIKATE	-1	7	-0
TILIKAUDEN TULOS	-1	7	-0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1	7	-0

113132_26299, Jätehuoltolautakunta	TP 2019	TP 2020
	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR
Toimintatuotot	20	21
Myyntituotot	24	13
Muut toimintatuotot	-5	9
Toimintakulut	-20	-21
Henkilöstökulut	-10	-13
Palkat ja palkkiot	-10	-13
Palvelujen ostot	-10	-8
Muut toimintakulut	-0	
TOIMINTAKATE	-0	
VUOSIKATE	-0	
TILIKAUDEN TULOS	-0	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-0	

Taulukko 2 Jätehuoltolautakunnan ja jätehuollon yksikön tuloslaskelmat vuodesta 2020

Henkilöstömenot ja palkalliset henkilötyövuodet (htv)	TP 2019		TA 2020		TP 2020	
	euroa	htv	euroa	htv	euroa	htv
Jätehuolto (kp 111874 ja 113132 sis.tilaus 26299)	239 000	4,4	280 000	5	268 000	5

Taulukko 3 Jätehuoltoviranomaisen henkilöstömenot ja henkilötyövuodet vuonna 2020